

שמעון פרוג

(פגישת ראשונה ופגישה אחרונה).

(מן הסריה אנדיסה שמתה)

אם היה שמעון פרוג חביב על הקהל היהודי בכלל, על אחת כמה וכמת היה חביב עלינו, „עמי תארינ“, אשר בטכרית וביתר הפלכים „שלא בחופת וקידושינ“. (בשלקתו חרוסים את רוסייה החדשה מאת המטרים וחתורכים ורצו לזכות אותה בתושבים, לא היו מקפידים ביותר על העריות). עצם מעצמנו ובשר מברנו היה — בנו של קו-לוניסט בפלך תרסון.

ועד היום נשארה פרשה זו לא מחוורת: כמת שהשפיע ש. פרוג על כל שירתנו החדשת... תרמה, הרבה יותר משאנו משערים.

אל לשכות שחיה חלקו טוב מחלקם של משוררינו בעברית. במקום שתכירו אותם ותוקירוהם הגברים, לא הכירו אותם הנשים; במקום שחברו האבות יש אשר כבר לא הכירו הבנים, וגם לחיפך: לא הכירו האבות, וחיו לחם מריפה ופסולת — והבנים הכירו. אך לא כן בבית ששם היה ספרו של פרוג: שם התפעלו ממנו אבות ובנים, גברים ונשים.

בבית אבותי עוד חיו כרכי ה„רוסקי וברוי“ וח„ווסכוד“, ששם נדפסו שיריו הראשונים של משוררינו. וחלך כשרוננו של פרוג חלך וגדול ואנחנו חולכים וגדלים על שירתו. וכשנודמנתי בשנת 1908 לאוריסה ונודע לי, כי פרוג שם, מוכן שחתאמצתי שלא להחמיץ מצוח שבא לידי — וחלפמי לבקרו.

פרוג שוכב על מפתו בבית חולים אחד פרטי, אחרי עמדו בנתוח

קשה ומסוכן: נטלו ממנו אחת מכליותיו. נכנסתי אליו ברשט שנימי ובלב מלא חבה, שמורה עוד מימות ילדותי.

היה שוכב מיושב למחצה בתוך סביבה של בית-חולים: כולו לבן בתוך עולם לבן; לובן כתלים, לובן מטה, לובן כסתות ולובן רהיטים — ובעצמו גם כן לבן: חוור, והיה מאד דומה לתסונתו על הגלויות (הלא כך נוהגים לומר בקהל?).

פעם שניה נקשרתי אליו תוך כדי התחלת השיחה. ראיתי בו או-הב-שיחה הוא והניחותי לו לדבר, ואני יושב מסתכל בו ו„תוהה על קנקנו“.

ספר על מכיריו הסופרים הרוסים, על חיוו בפטרבורג, על אותו הפרק המחפיר בחיי היהודים של עיר הבירה, תדודים, בדיחות, חלצות, מאורעות.

וכל זה מבריק, מברח. שיחת אמן.

ועיניו היפות שותקות.

בראשית שבתו בפטרבורג נרשם בתור שומר-חסף (לוקאי). ולא יכול לרדת לעמקו של דבר זה השופר שמצאהו במבוכת:

— אם „לוקאי“ אתה — מה לך בחברת הנסיך גולונישצוב-קושו-זוב? (אתר ממשוררי רוסייה אז).

— יקורי, חלא רופא אתה. אם כן חלא תחוויר לי... וכאן התחיל לחקור בענין מתלתו.

— אינני יודע ואינני מבין, איך זה דבקה בי מתלתי זו... חלא מימי לא שתיתי יון ויוי“ ש שנאתי... ויבדוקיה אילונישנח — פונח הוא אל אשתו — חלא תעודי, עדותך נאמנח — — —

כאילו לחכעים, דווקא ברגע זה אנוסה ויבדוקיה אילאנישנח לצאת מן החדר. ואיני יודע מה שחיתה עונח — אילו ענתח.

— חלא יודע אתה מנהג הסופרים הרוסים, שיש לחם נפיות מתחלת ברייתם כלפי האדום-האדום, או חלבן-חלבן? — וחנח אירע לי פעם

להיות באסיפה של סופרים ובעל כרחי אנוס תויתי לחריק כוס, כוס

אחת קטנה של יו"ש. למחר בבוקר — והנה טפה של דם... ומאז התחיל הדבר.

פרוג ספר, ונראה היה שהוא בעצמו האמין באותו רגע כמה שספר. כעבור שנים אחדות ראיתי את פרוג בפעם האחרונה. היה גר ברחוב שבקצה העיר, קרוב לשדרה נאה וקרוב אל הים. אפשר שאלה ימינו היו הימים הטובים שבחיינו. ימי חיון שבאו-דיסה. יחס לבבי מצד הסופרים מצא שם; והיה תביב ומכובד גם על הקהל.

ושוב ספר פרוג על הסופרים ועל הספרות. הוא הביר את כל הסופרים בני דורו פנים אל פנים. ידע את הספרות הקודמת ושל התקופה שבה חי בכל פרטיה. עולמו שלו היה כבר במרחק ידוע — אחרי כחלינו.

תמונותיהם של סופרים צפו את כתלי החדר. וזה כל כך התאים לכל ספוריו, לשוחה הלבבית.

אחו אפשר היה לשוחח שעות ושעות.

ובשהלכתי מביתו, ובפרוזודור לבשתי את מעילי — והנה אני הש, ששמעון פרוג מחזיק במעילי, לעזור לי לשום יד בשרוול.

— סימון גריגורוביטש — קראתי, מה זה לך?!

— אין כלום, ענה, מתוך הרגל ישן — — —

לא יכל לשכוח את ימי שבתו בפטרבורג בתור עבד-משרת לאחד מבני עמו...

תינוק שנשבה לבין הגוים היה פרוג כל ימיו; יתום בספרות הרוסית. ומשנה יתום עתה: משורר בורגני, משורר מחזיק בלאומיות. —

בידי קרובו, הד"ר א"ד, נשאר פסל המונתו של ש. פרוג. תכנית לא רעה — מעשה פסל אחד אשר שמו שכתתי.

ומחכה פסל זה ליום שיעבירוהו לאולם האוניברסיטה העברית; בי רק שם מקוטו.

מה לו ולרוסיה חסוביטיח?